

Grad Sarajevo
City of Sarajevo

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
Grad Sarajevo
GRADSKO VIJEĆE

PROGRAM
PODIZANJA SPOMENIKA I UMJETNIČKIH SKULPTURA OD ZNAČAJA
ZA GRAD SARAJEVO KOJIMA JE GRAD SARAJEVO INVESTITOR ZA
2021. GODINU
(prijedlog)

Predlagač: Gradonačelnik
Obrađivač: Služba za urbano planiranje, investicije,
stambene i komunalne poslove

Sarajevo, decembar 2020. godine

Adresa: Hamdije Kreševljakovića 3
71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 216 659
Fax: +387 33 205 874
Email: gsgv@sarajevo.ba
Web: gradskovijece.sarajevo.ba

Na osnovu člana 26. stav (1), tačka 2. Statuta Grada Sarajeva („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 34/08) i člana 26. stav 4. Odluke o spomenicima od značaja za Grad Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 49/19) Gradsko vijeće Grada Sarajeva, na svojoj sjednici održanoj dana _____ donijelo je

(prijedlog)

PROGRAM
PODIZANJA SPOMENIKA I UMJETNIČKIH SKULPTURA OD ZNAČAJA ZA GRAD
SARAJEVO KOJIMA JE GRAD SARAJEVO INVESTITOR ZA 2021. GODINU

I

Programom rada Gradskog vijeća Grada Sarajeva za 2020. godinu planirano je razmatranje Programa podizanja spomenika od značaja za Grad Sarajevo kojima je Grad Sarajevo investitor za 2021. godine, i to u redovnom postupku, tako da se nacrt akta razmatra u mjesecu oktobru.

Odlukom o spomenicima od značaja za Grad Sarajevo, propisano je da se sredstva za podizanje spomenika i umjetničkih skulptura od značaja za Grad Sarajevo kojima je Grad Sarajevo investitor, planiraju na osnovu godišnjeg Programa podizanja spomenika i umjetničkih skulptura od značaja za Grad Sarajevo kojima je Grad Sarajevo investitor, a kojeg donosi Gradsko vijeće na prijedlog Gradonačelnika.

Program se zasniva na inicijativama koje su dobile podršku Gradskog vijeća i za koje je Komisija za spomenike utvrdila da su inicijative za podizanje spomenika od značaja za Grad Sarajevo, te uputila Gradonačelniku na obradu sa ciljem da Grad Sarajevo bude investitor podizanja spomenika.

Nacrtom Programa koji se razmatra predlaže se nastavak aktivnosti na realizaciji prethodno započetih projekata, a nerealizovanih zbog nedostatka sredstva uzrokovanih pandemijom, kao i zbog ostalih proceduralnih razloga.

Programske aktivnosti u 2021. godini na podizanju spomenika i umjetničkih skulptura od značaja za Grad Sarajevo, kojima je Grad Sarajevo investitor, su kako slijedi:

1. Spomen obilježje žrtvama na Kazanima

Proces javne nabavke Idejnog rješenja spomeničkog kompleksa (spomenika i vanjskog uređenja sa pristupnom stazom) na lokalitetu Kazani, sa ciljem dodjele nagrada za tri prvoizabrana rada u visini od 4.000,00 KM se realizuje u skladu sa Planom javnih nabavki Grada Sarajeva za 2021. godinu. Po dobivanju odgovarajućeg idejnog rješenja uslijedit će nabavka izvedbenog projekta spomeničkog kompleksa, a zatim i usaglašavanje budućeg projektnog rješenja, te početak izvođenja radova.

Sa ciljem provođenja inicijative Gradskog vijeća Grada Sarajeva za podizanje Spomen obilježja žrtvama na Kazanima, Federacija BiH je doznačila Gradu Sarajevu iznos od 5.000,00 KM.

Po osnovu ovih sredstava, Grad Sarajevo je izvršio nabavku detaljnog geodetskog snimka lokaliteta, a što predstavlja osnovu za izradu tenderske dokumentacije za nabavku idejnog rješenja spomen obilježja, čiji bitan dio predstavlja uređenje lokaliteta i organizacija odgovarajućeg pristupa.

Dio dobivenih sredstava je u funkciji pribavljanja idejnog rješenja kompleksa. Za izradu **izvedbene projektne dokumentacije i početak izvođenja radova**, sredstva se planiraju u Budžetu Grada Sarajeva za 2021. godinu u okviru stavke „**Podizanje spomenika i umjetničkih skulptura od značaja za Grad Sarajevo kojima je Grad Sarajevo investitor**“ (pripadajući iznos za 2021. godinu će se procijeniti po prihvaćanju idejnog rješenja, a definisati po izradi glavnog projekta).

2. Spomen obilježje Kralju Tvrtku I Kotromaniću

Grad Sarajevo će u 2021. godini provesti procedure nabavke **Idejnog rješenja spomenika Kralju Tvrtku**, a za lokalitet koji će odabrati posebna stručna komisija.

Za pribavljanje idejnog rješenja, te eventualnu izradu izvedbene projektne dokumentacije, sredstva se planiraju u Budžetu Grada Sarajeva za 2021. godinu u okviru stavke „**Podizanje spomenika i umjetničkih skulptura od značaja za Grad Sarajevo kojima je Grad Sarajevo investitor**“.

3. Spomenik Dariju Džamonji, Kemalu Montenu i Esadu Arnautaliću

Proces javne nabavke Idejnog rješenja spomenika na lokalitet Spomen parka Mirzi Delibašiću i Davorinu Popoviću, tako da se lokalitet u cjelini reorganizuje u spomen istaknutim javnim djelatnicima koji su obilježili jedno vrijeme u Gradu Sarajevu, a sa ciljem dodjele nagrada za tri prvoizabrana rada u visini od 4.000,00KM, realizuje se kako je to programirano za 2021. godinu.

Po dobivanju odgovarajućeg idejnog rješenja, uslijedit će nabavka glavnog projekta spomeničkog kompleksa. Za izradu **idejnog rješenja i izvedbene projektne dokumentacije** sredstva se planiraju u Budžetu Grada Sarajeva za 2021. godinu u okviru stavke „**Podizanje spomenika i umjetničkih skulptura od značaja za Grad Sarajevo kojima je Grad Sarajevo investitor**“ (pripadajući iznos za 2021. godinu će se procijeniti po prihvaćanju idejnog rješenja, a definisati po izradi glavnog projekta).

4. Spomen obilježje „HVO Sarajevo“

Gradsko vijeće je donijelo odluku o podizanju ovog spomen obilježja na sjednici održanoj 29.01.2020. godine („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 5/20) te izmjenu odluke na sjednici 30.09.2020. godine, koja u trenutku pisanja ovog programa još nije bila objavljena u Službenim novinama.

Grad Sarajevo je već predao zahtjev za izdavanje urbanističke dozvole od strane nadležne općine, te će se nakon dobivanja pomenute dozvole pristupiti ispunjavanju eventualnih propisanih uslova, izradi glavnog projekata i podnošenju zahtjeva za izdavanje odobrenja za građenje.

Sredstva za podizanje ovog spomenika planiraju se u Budžetu Grada Sarajeva za 2021. godinu u okviru stavke „**Podizanje spomenika i umjetničkih skulptura od značaja za Grad Sarajevo kojima je Grad Sarajevo investitor**“.

II

1. Grad Sarajevo je pripremio Konkurs za izradu Idejnog rješenja spomeničkog kompleksa (spomenika i vanjskog uređenja sa pristupnom stazom) na lokalitetu Kazani.

Poslije izbora tri nagrađena idejna rješenja i idejnog rješenja na osnovu kojeg će se realizovati nabavka usluge izrade izvedbenog projekta, uslijedit će postupak nabavke sa ciljem dodjele ugovora o izvođenju radova.

Podizanjem spomenika ima za cilj odati počast sarajevskim civilima koji su tokom opsade Sarajeva 1992. i 1993. godine na lokalitetu jame Kazani na Trebeviću dovedeni i ubijeni, a jama je korištena kao grobnica tamo ubijenih žrtava. Tačan broj žrtava još uvijek nije poznat, a iz jame na Kazanima nakon rata su izvađeni posmrtni ostaci 29 osoba. Podizanje spomenika ima za cilj i skidanje „hipoteke“ sa obrane Sarajeva i pripadnika Armije RBiH, jer je za zločine na Kazanima, pred Kantonalnim sudom u Sarajevu, osuđeno 14 pojedinaca nakon što su bosanskohercegovačke vlasti 26. oktobra 1993. godine organizovale akciju „Trebević“ kako bi se zaustavili ovi zločini i obračunalo se sa zločincima u svojim redovima (tokom akcije je poginulo devet policajac koji su u njoj učestvovali).

2. Iako inicijativa za podizanje spomen obilježja Kralju Tvrtku I Kotromaniću, koja je ocijenjena inicijativom za podizanje spomenika od interesa za Grada Sarajevo, nije bila kompletna, ocijenjeno je da bi Grada Sarajevo kao glavni grad mogao preuzeti ovu inicijativu i da bi trebao biti investitor podizanju ovog spomenika.

Podizanje spomenika ima za cilj obilježiti vladavinu, najprije bana, a zatim kralja Bosne – kralja Tvrtka I Kotromanića (1338.-1391). Historičari evidentiraju da je za njegove vladavine država bila politički stabilna i da je tada ostvaren značajan kulturni i duhovni napredak, te da su se razvijali gradovi, trgovina i rudarstvo. Neki historičari bilježe da se, odmah nakon Tvrtkovog krunisanja, pojavilo i prvo kovanje zlatnog novca na južnoslavenskim prostorima. Evidentira se ulazak zlatnog ljiljana (*lilium bosniacum*) u bosansku heraldiku za njegove vladavine. Historijski izvori navode na zaključak da je za vrijeme Tvrtkove vladavine Bosna bila najsnažnija južnoslavenska zemlja tog doba, a sam Tvrtko najveći vladar u historiji srednjovjekovne Bosne.

Komisija za spomenike Gradskog vijeća Grada Sarajeva i nadležna služba Grada Sarajeva su već pokrenuli aktivnosti na odabiru adekvatne lokacije za budući spomenik. Nakon precizno utvrđene i odobrene lokacije od nadležne općine, raspisat će se Konkurs za izradu Idejnog rješenja spomenika. Ove aktivnosti će omogućiti da se u propisanim rokovima podigne ovaj spomenik.

3. Podizanjem spomenika u parku preko puta FIS-a ima za cilj odati počast građanima Sarajeva koji su obilježili vrijeme procvata sarajevske inventivnosti i kreativnosti i postizanja značajnih rezultata, a posebno u umjetnosti, kulturi i sportu u drugoj polovini prošlog stoljeća, tako da se pored spomenika Mirzi Delibašiću i Davorinu Popoviću na ovom mjestu podignu spomenici i Dariju Džamonji, Kemalu Montenu i Esadu Arnautaliću, za što su inicijative prihvaćene, te da se predvidi prostor za podizanje spomenika i drugim istaknutim sugrađanima koji su bili njihovi savremenici i svojim djelovanjem obilježili ovo doba. Cilj je i urediti postojeći prostor parka tako da bude jednostavno i sigurno dostupan svim kategorijama građana, postojeću fontanu zamijeniti novom usklađenom sa postavljenim ciljevima i prostornim okruženjem, te postojeće spomenike uklopiti u novo rješenje ili predložiti potpuno novi pristup.

Komisija za spomenike je svojim zaključkom utvrdila da je podizanje „Spomen obilježja Kemalu Montenu i Dariju Džamonji“ u parku kraj Predsjedništva BiH, a preko puta FIS-a, podizanje spomenika od interesa za Grad Sarajevo u skladu sa članom 2. Odluke o podizanju spomenika od

značaja za Grad Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 12/11 i 21/16), te zatražila da Gradonačelnik poduzme mjere za preispitivanje odnosa u prostoru, te statusa predmetnog parka u cjelini sa svih aspekata koji utiču na buduće rješenje, iniciranjem izrade donošenja urbanističkog rješenja kojim će se jasno definisati spomenički kompleks, usklađen sa važećom planskom dokumentacijom višeg reda (kao što je to potrebno uraditi za realizaciju inicijative za podizanje spomenika Esadu Arnautaliću u istom parku). Komisija za spomenike je tada iskazala svoje očekivanje da Grad Sarajevo ovu inicijativu Gradskog vijeća dalje obradi u skladu sa članom 6. Odluke o podizanju spomenika od značaja za Grad Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 12/11 i 21/16) i dostavi Komisiji za spomenike inicijativu sa kompletnom dokumentacijom potrebnom za dalje postupanje Komisije.

Sa tim u vezi, a u skladu sa Programom podizanja spomenika u 2020. godini, dobavljeno je idejno rješenje parka Fis, te će se provesti neophodne aktivnosti na dobivanju svih neophodnih dozvola kako bi se krenulo sa aktivnostima rekonstrukcije parka Fis kao osnove za dalje postavljanje planiranih spomenika.

4. U 2021. godini očekuju se konkretne građevinske aktivnosti na podizanju Spomen obilježja „HVO Sarajevo“, nakon što nadležna općina izda neophodne dozvole.

Obaveza Grada Sarajeva je da sam finansira podizanje ovog spomenika, te preduzme neophodne radnje ishodovanja svih potrebnih dozvola kako bi se ovaj projekat realizovao u 2021. godini.

PREDSJEDAVAJUĆI GRADSKOG VIJEĆA

Dr. Igor Gavrić

Broj: /20
Sarajevo, 2020. godine

IZVJEŠTAJ
O PROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI NA NACRT PROGRAMA
PODIZANJA SPOMENIKA I UMJETNIČKIH SKULPTURA OD
ZNAČAJA ZA GRAD SARAJEVO KOJIMA JE GRAD SARAJEVO
INVESTITOR ZA 2021. GODINU

U skladu sa Zaključkom Gradskog vijeća Grada Sarajeva, broj 01-02-GV-1122/20 od 30.11.2020. godine, provedena je javna rasprava na Nacrt Programa podizanja spomenika i umjetničkih skulptura od značaja za Grad Sarajevo kojima je Grad Sarajevo investitor za 2021. godinu

Pozivi za učešće u javnoj raspravi su, u skladu sa navedenim Zaključkom, upućeni sljedećim subjektima:

- Klubovi vijećnika u Gradskom vijeću Grada Sarajeva
- Svim ostalim zainteresovanim subjektima putem linka na web stranici Grada Sarajeva.

Javna rasprava je trajala do 11.12.2020. godine

U javnoj raspravi nije bilo subjekata koji su uzeli učešće te se Programa podizanja spomenika i umjetničkih skulptura od značaja za Grad Sarajevo kojima je Grad Sarajevo investitor za 2021. godinu, upućuje u dalju proceduru bez izmjena.